

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 28 Mayıs 2024
Sayı : 475

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı “Deniz GEZMİŞ, Yusuf ARSLAN ve Hüseyin İNAN’ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun”un yürürlükten kaldırılmasına ilişkin kanun teklifi ile gerekçesi ekte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tekin BİNGÖL
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 28-5-2024	Esas No: 2/2174

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
24 Mayıs 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
24 Mayıs 2024
No: 1433785

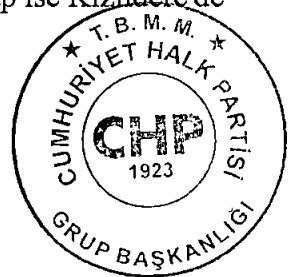
GENEL GEREKÇE

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamının üzerinden 52 yıl geçmiştir. Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in idamı Türkiye tarihinde derin yaralar açmıştır. Bu karanlık süreç toplum üzerinde kolay kolay unutulması mümkün olmayan bir tahribat yaratmıştır.

Dünyada sol ve özgürlükçü hareketlerin hakim olduğu 68 dönemi Türkiye'de de geniş kitleleri etkisi altına almıştır. Bu dönemde sosyalist solun temsilcisi Türkiye İşçi Partisi Meclise girmiştir. Gençlik hareketleri ise yoğundur. Söz konusu dönemde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydolan Deniz Gezmiş TİP'e, ODTÜ'de okuyan Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan ise, Fikir Kulüpleri Federasyonu'na üyedir. Sol gençlik hareketi içerisinde hızla politikleşen ve öğrenci lideri olan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan Amerika 6. Filosunun Türkiye'ye gelişini protesto etmek için düzenlenen eylemlerle isimlerini iyice duyurmuşlardır.

Yükselen bu gençlik hareketinin sonucu 12 Mart 1971'de muhtıra ile gelen askeri darbe, öğrenci hareketini hedef tahtasına oturtmuş; Deniz Gezmiş Gemerek'te, Yusuf Aslan Şarkışla'da, Hüseyin İnan Kayseri'de yakalanmıştır. Gezmiş, Aslan ve İnan, savcılığını Baki Tuğ'un üstlendiği, Tuğgeneral Ali Elverdi başkanlığındaki Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkeme'de yargılanarak idama mahkûm edilmiştir. Kimsenin canına kıymayan üç genç hakkında, "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın tamamını, bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya teşebbüs ettikleri" iddiasıyla "TCK'nın 146/1 maddesi uyarınca" idam kararı verilmiştir.

Bu dönemde onları kurtarmak için yapılan girişimlerin çoğu sonuçsuz kalmış, üç fidanın serbest kalması istemiyle eylem başlatan Mahir Çayan önderliğindeki bir grup ise Kızıldere'de kuşatıldıkları evde öldürülmüşlerdir.

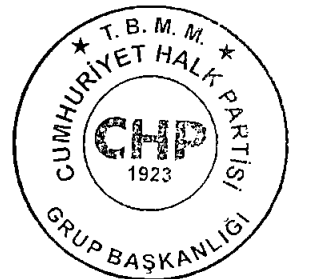

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan hakkında verilen idam cezaları TBMM'de 24 Nisan 1972'de yapılan oylamada 48'e karşılık 273 kabul oyuyla kesinleşmiştir. İdam kararları, TBMM Genel Kurulu'nda Süleyman Demirel liderliğindeki Adalet Partisi grubunca, 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra idam edilen Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan'a karşılık olmak üzere "üç - üç" diye tempo tutularak onaylanmıştır.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan, 6 Mayıs 1972'de, Ankara Ulucanlar Cezaevi'nde sabaha karşı asılarak idam edilmişlerdir. İdam edildiklerinde Gezmiş ve Aslan 25, İnan ise 23 yaşındaydılar.

Yargılamayı yapan mahkeme savcısının "Onlar mahkemeye iyi davransalardı indirim uygulanır, cezaları müebbetle çevrilirdi." ifadesi bu üç gencin yargılama sürecinin antidemokratik, önyargılı ve hukuksuzca yapıldığının kanıtlarından biridir. Verilen bu idam kararının toplumda yarattığı tahribat hala kapanmamıştır.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan tam bağımsız Türkiye için mücadele etmiş; Türkiye tarihinde unutulmaz bir mücadeleye imza atmışlardır. Bağımsızlık, demokrasi, özgürlük için mücadele eden bu üç genç adalet, kardeşlik ve yoksulluğun bitmesi gibi haklı taleplere rağmen idam edilmişlerdir. Bu kanun teklifi ile fiilen ve toplum nezdinde itibarları zaten var olan üç fidanın hukuki olarak da itibarlarının iadesi amaçlanmaktadır. Söz konusu Kanunun yürürlükten kaldırılması ile toplum vicdanının da açılan derin tahribat bir nebze olsun giderilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- “Deniz GEZMİŞ, Yusuf ARSLAN ve Hüseyin İNAN’ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun”un toplumda oluşturduğu tahribat ve toplumsal barışa yapacağı düşünülen katkı amacıyla verdikleri onurlu mücadelenin göz önüne alınarak yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**“DENİZ GEZMİŞ, YUSUF ARSLAN VE HÜSEYİN İNAN’IN ÖLÜM CEZALARININ
YERİNE GETİRİLMESİNE DAİR KANUN”UN YÜRÜRLÜKTEN
KALDIRILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı “Deniz GEZMİŞ, Yusuf ARSLAN ve Hüseyin İNAN’ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun” yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

